

АВТОРСКА СПРАВКА

за приносния характер на трудовете,
представени от Йорданка Атанасова Трифонова
за участие в конкурса по направление 2.1 – Филология, специалност
Славянска филология - Теория на превода, обявен в ДВ, бр. 9/02.02.2016 г.

Поради късната защита на докторска дисертация справката съдържа резюмета на публикациите ми от последните двайсет години, които не са ползвани за заемане на академична длъжност. В справката не посочвам публикации по темата на дисертацията. Включени са изследвания от областите, в които съм работила и продължавам да работя: *семантика, синтаксис, стилистика, теория и история на превода, лексикология, теоретична лексикография, чуждоезиково обучение, социолингвистика.*

Представям за участие 35 научни публикации, от които една монография, пет студии, двайсет и две статии, три речника и четири учебни помагала. Участвам в конкурса както с материалите (преводи на книги и други текстове), така и с дейностите (преподавателска, редакторска, участие в конференции, публични изяви, членство в творчески съюзи), посочени в т. XII – XIX на настоящата справка.

Съгласно изискванията на процедурата представям за участие в конкурса **монографията „...от своя зов аз слушам ек. Чешки и словашки прочити на Яворовата лирика“ (№ 1)**, обобщаваща дългогодишните ми занимания с преводите на стихотворенията на П. К. Яворов на чешки и словашки език. Началните резултати от изследванията присъстват като публикации под № 8 в част III. (*Стилистика*) и под № 11 и № 14 в част IV. (*Теория и история на превода*) на библиографската справка. Монографията се състои от увод, три глави, заключение, приложение и списък на цитираната литература. Тематично се отнася към областта история и теория на превода, методологически използва като научни инструменти междуезиковото сравнение и анализа. Основание за разработване на темата е обособяването на транслатологичните изследвания върху поезията на Яворов като самостоятелен раздел в яворознанието поради лавинообразното нарастване на публикациите в тази област.

Към Яворовите прочити на чешки и словашки подхождам с оглед изконното значение на думата лирика, поради което ключови за разработката са думите *прочит* и *глас*. Те определят композицията и структурата на книгата: в първа глава се разглеждат прочитите на Яворовата поезия на чешки и словашки във времето и се избират три цялостни текста – книги, които по-нататък се подлагат на анализ; във втора глава се изследват инструментите за прочит на Яворовата лирика – заглавия, композиции на книгите, подбрани стихотворения; трета глава е посветена на един неразработен досега в яворознанието проблем на Яворовата поетика – графичната форма на текстовете му. Основанията за избора на тази гледна точка са изложени в началото на главата.

Причина за избора на преводи в два славянски езика като обект за изследване е преди всичко убеждението, че „преводът, както и другите форми на интерпретация на чужди произведения, не е възможен без съзнателно или несъзнателно сравняване“ (Кошка 1980: 379); фактът, че и в двата езика Яворовата лирика е представена чрез отделни книги – две на чешки и една на словашки; интересът ми доколкото близкото родство между езиците е фактор при превода на поезия.

Първа глава – *Чешките и словашките прочити на Яворов във времето* – се състои от части *Хронологията* и *Преводачът на Яворов*. Първа част е посветена на съпоставка между историите на превеждане на Яворов на чешки и словашки – въпрос, вече разгледан в предишни мои публикации. Във втора част изследвам един неразработен в българската транслатология проблем (отбелязан в труда на Искра Ликоманова върху славяно-славянския превод) – за характерологията на преводача и влиянието му върху представата за съответния автор или литературен факт в родната за него литературната традиция. Въз основа на фактите, известни за преводачите на Яворов на чешки и словашки, и на анкетите, проведени с част от тях, е направен обобщен портрет на преводача на Яворов в двете литератури. Разгледани са – доколкото позволяват придобилите публичност данни – мотивите за избор на конкретни произведения.

Изходна точка на втора глава – „*Единствената*“ *книга на Яворов и отгласите ѝ* – е изразената воля на поета („тази книга може да се печата само в този вид“) и поддържаната в българското яворознание теза за стихосбирката *Подир сенките на облаците* като „единствена книга“-завещание на Яворов. На тази основа се сравняват последователно *заглавията*, под които присъстват преведените Яворови стихотворения, *композициите* на трите анализирани книги, съответствието между *подбора на стихотворенията* в преводните стихосбирки и в Яворовата антология,

включването на стихотворения *извън каноничния текст* на последната му книга и *представите* за поета, които създават преведените текстове.

Основният акцент в трета глава – *Гласът на Яворов и ехото на преводачите* – е върху сравнението на графиката на Яворовата поезия в оригиналния текст и в превод. Основание за този подход дава възприетата в изследването гледна точка за Яворовата лирика като устно творчество, което при преход в друга (писмена) форма се стреми да запази всички особености на устната реч. В съответствие с разбирането на Ю. М. Лотман особеностите на Яворовата графика са дефинирани като отклонения от графичната поетическа норма. Установява се ролята и функцията на графичните отклонения в Яворовия текст. Проследява се интерпретацията на тази особеност на Яворовата поетика в преводите му на чешки и словашки. Поради отсъствието на цялостно изследване върху лексиката и синтактичните особености на Яворовия език при изследването им в преводите се основавам на резултатите от предишна разработка върху свързаността на Яворовия текст (в съавторство).

Монографията е първото цялостно транслатологично изследване в българското яворознание. Включва неразработения досега в българската транслатология въпрос за личността на преводача. Проучването на графиката на Яворовата поезия е принос към теорията и историята на българската литература.

В част първа (I. Семантика) представям студията *Старите славянски пространствени глаголи в българския език (I.3)* и статиите *За двата модела на пространството в славянските езици (I.2)* и *Старите славянски глаголи за положение в съвременния български и чешки език (I.4)*. Теоретично изследванията почиват на принципите на структурната семантика. Анализът е синхронен, а формулировката „стари славянски пространствени глаголи“ дефинира днешното им състояние само в български. Методологически се използва конфронтативен анализ на български, чешки и руски материал, като при някои явления се привличат факти и от полски, сръбски и словашки.

От такива позиции в (I.2) са анализирани съществуващите разлики в организацията на старите пространствени глаголи в славянските езици и в български. Семантиката на старите пространствени глаголи за първи път се разглежда като единство от семантични опозиции, кондензация на граматични значения (падеж на имената, вид на глагола) и граматична многозначност на коренните морфемни (опозиции място – посока, несвършен – несвършен вид под разновидности еднократност – многократност или

насоченост - ненасоченост). Наблюдаваните разлики позволяват да се постулират два модела на пространството в славянските езици: изобразителен (визуален, живописен; семантичен), градуално застъпен и днес в различните езици, и релационен (деиктичен, комуникативен; прагматичен), проявяващ се в чист вид само в български.

Студията (I.3) представлява анализ на част от пространствените глаголи (глаголите за движение) в българския език от посочените по-горе теоретични и методологически позиции. След съпоставка с материал от чешки и руски се формулират принципите на българския пространствен глаголен модел. Промените в сравнение със славянския се определят като „глобализация“ на семантиката на пространствените глаголи, „отслабване на семантичната им енергия“ и освобождаване от семантични признаци, които са „излишни“, тъй като се подразбират в акта на говорене.

В статията (I.4) е разгледана втората група стари славянски пространствени глаголи – глаголите за положение. Формален показател за пространствената им характеристика е позицията *място/положение*, получаваща израз в синтактичните им структури чрез наречието *някъде (někde-někam)*, а в реалните изказвания – чрез съответните наречия за място, съчетания с предлог в пространствена употреба или падежен маркер за пространство (*място* или *посока*). От синтактична гледна точка глаголите за положение включват подгрупа на елементарни предикатори, или предикатори-състояния (*стоя, седя, лежа, вися, клеча; stát, sedět, ležet, viset, klečēt*), и подгрупа на мутационни предикатори, които могат да бъдат прости мутации (*стана/ ставам, седна/ сядам, легна/ лягам, висна/ висвам, клекна/ клякам; stoupnout si, sednout si, lehnout si; postavit se, položit se, posadit se, zavěsit se*) и агенсивни мутации (*сложа, поставя, оставя, полага; postavit, položit, posadit, pověsit*). След анализ на елементарните предикатори са направени изводи за разликите между двата езика.

Приносните моменти на посочените изследвания са: а) за първи път пълна съпоставка на старите пространствените глаголи в български и в славянските езици от синхронна гледна точка; б) за първи път е постулирано наличие на два модела на пространството в славянските езици; в) за първи път деиктичният пространствен модел е посочен като основен за български; г) дефинирана е основната тенденция в развоя на старите славянски пространствени глаголи в български – стремеж на езика в семантичен план към постигане на „семантична прозрачност“ в значението им и опростяване на семантични опозиции, а във формален – към възможно най-пълна изоморфност между означаемото и означаващото.

В част втора (II. Синтаксис) – представям статията *Главни различия между класическия и трансформационно-пораждащия синтактичен подход* (II. 5) и студията *Квантитативни аспекти на свързаността на текста (върху материал от лириката на П.К.Яворов)* (II. 6), написана в съавторство. Двете изследвания почиват на различни теоретични позиции.

В статия II. 5 се проверява валидността на Хипотезата за синтактичния паралелизъм, или Общата хипотеза за трите равнища на синтактичните категории на Рой Джакендоф върху славянски езиков материал (български и чешки). Структурната схема на простото изречение, назована „дървото на Андрейчин“ (Л. Андрейчин. Основна българска граматика, София, 1978, с. 346) се съпоставя с класическото „дърво“ на генеративната граматика от Стандартната теория на Н. Чомски, разработена през 60-те години на миналия век. Установяват се пет типа графични разлики между двете схеми на просто изречение. Анализира се съдържанието на установените графични разлики и въз основа на това се въвеждат основните понятия на трансформационно-пораждащата граматика. Не се изразява оценка на двата подхода, но се посочва, че генеративният синтаксис позволява еднотипен формален анализ, който подлежи на проверка; преодолява разделянето части на речта – части на изречението, върху което се гради класическият синтаксис; представлява опит за създаване на универсална синтактична теория. Независимо че по време на изследването Й. Пенчев вече бе приложил принципите на генеративния синтаксис върху български материал, статията е първият опит за сравнение на преимуществата и недостатъците на двата подхода върху славянски материал.

Написаната в съавторство студия (II. 6) се отнася към областта на лингвостатистиката и се основава на две схващания: а) спецификата на кохезията (свързаността) на текста зависи от равнищата, на които се проявява; б) езиковите средства, които осъществяват свързаността в различни типове текстове, имат свое количество и свое разпределение. Това дава възможност при статистически подход към тях да се получат данни, показателни за степента на свързаност на текста. Обект на изследване е свързаността на поетическия текст, осъществявана чрез предлози и съюзи. Чрез използване на статистическата величина *коэффициент на свързаност* се установява, че свързаността на поетическите текстове на Яворов се дължи главно на използването на предлози с пространствено-темпорални значения и в по-слаба степен на използването на съчинителни съюзи. Яворовият поетически текст се отличава със специфично използване на съчинителния съюз *и* – *и*-свързаността не е линейно-последователна, а

„центростремителна“; и-свързването не поддържа свързаността на текста, напротив – чрез него авторът поставя акцент, като „разсича“ текста и същевременно непрекъснато трупа елементи към едно цялостно емоционално или мисловно пресупозиционно ядро. Студията е първи опит за изследване на Яворовия поетически текст чрез точни методи и същевременно начален етап към по-нататъшната ми работа върху римната структура на Яворовата поезия и върху особеностите на чешките и словашките му преводи.

В част трета (III. Стилистика) представям четири статии – три от тях свързани с езиковите аспекти на смешното и комичното, и една – с поетическия стил.

Статията *Смехът при тоталитаризма: II. Осмиване чрез името (III.7)* е част от студия върху езика на в. *Стършел* в периода 1946-1947 година. В предлагания откъс се изследват семантичните мотивации и структурните модели на новите смешни антропоними (лични имена и презимена), създадени от лявата сатирична публицистика в периода на установяване на комунистическата власт в България. Във феноменологията на смешното осмиването чрез името – изопачаване, пародиране, изкуствена етимологизация, двусмислие, игрословица – се разглежда като основен похват на езиковия хумор (Бахтин). Използваният от „стършелите“ език се определя от социолингвистична гледна точка като градски език с елементи на тогавашния ученически жаргон. Прави се заключение, че създадените смешни антропоними остават оказионализми в езика, но разместват лексикални пластове и водят към профанация на лексикалната норма.

Хуморът и смешното в политическия дискурс се изследват в статиите *Вербален хумор в съвременния български политически дискурс (на фона на чешкия и словашкия политически дискурс) (III.9)* и *Specifické rysy verbálního humoru v řeči bulharských politiků po roce 1989 (III.10)* през призмата на отношението език – власт. Предварителните наблюдения върху смешни изказвания на чешки и словашки политици показват, че въпреки важноста на хумора като комуникативна стратегия за спечелване на доверието – необходимо условие за получаване и упражняване на власт – в речта на политиците рядко се срещат класически реторически фигури и съзнателно използване на вербалната креативност и субективните елементи – хумор, шега, ирония/самоирония, алюзия. Обект на изследване са вече оценени като „смешни“ изказвания на български политици, публикувани в периода април 2002 г. – март 2003 г. във вестникарски рубрики, както и стенограми от заседания на политически партии. Проблемът за езика и властта насочва към използване на класификационни критерии, при които се взема под внимание както

намерението на говорещия (*да предизвика/ да не предизвика смях*), така и особеностите на самото изказване, а именно: а) обект на смяха – *политикът се смее на себе си* х *политикът се смее на някого*; б) цел на изказването – положителен или отрицателен "смешен" ефект – *политикът се шегува с някого* х *присмива се на някого* х *подиграва се с някого* х *обижда някого*; в) паралелизъм между комуникативното намерение и ефекта от изказването – *политикът се смее* х *политикът става смешен* х *политикът прави някого смешен*. Вторият класификационен критерий наложи като работна хипотеза да се дефинира речевият акт *смяе се на някого* и да се прецизира отношението между основните глаголни лексеми със сема 'смях' и 'смешно', което е най-същественният принос на изследването.

Във втората статия (**III.10**), публикувана на чешки, се представят резултатите от класифицирането на "смешните" изказвания в българския политически дискурс. Направени са изводи за вербалния хумор като вид професионален хумор, свързан с упражняването на властта и борбата за власт; за обекта на осмиване в политическия език — българските политици се шегуват помежду си, но не и с електората; за семантичния обхват на смяха – от *шегувам* се до *обиждам*; за неумението на българските политици да използват "смешни" езикови стратегии, поради което самите те често се превръщат в обект на смях; за комуникативните намерения на политиците – да обидят и унижат политическия си противник, а не да разведрят дискусиите; за различната степен на "смешност" в зависимост от положението им във властта. Приносен момент е първата класификация на реален политически дискурс.

Последна в този раздел е кратката статия *За графиката на Яворовата поезия* (**III.8**), появила се в резултат от наблюденията ми по време на работата върху Римно-комбинаторния речник на Яворов. Под *графика на поетическия текст* се разбира специфично подреждане и разчленяване на стиховете в строфата и на самите строфи (понякога и на отделните думи), натоварено с естетическа функция. Особената графика на Яворовите стихотворения отдавна е забелязана, но непроучена от явороведите особеност на поетиката му. В статията тя се дефинира като отклонение от графичната норма, регистрират се четири типа отклонения и се описват особеностите им. Статията е първото езиковедско изследване на графиката на Яворовия стих.

В четвърта част (**IV. Теория и история на превода**) представям две студии и три статии. Студията *Чешки и словашки преводи на поезията на П.К.Яворов* (**IV.14**) и статията *Яворов на чешки* (**IV.11**) са в областта на историята на превода и

документират началния етап в изследванията ми върху Яворовите преводи. Неразработеността на проблематиката определи целите им – описание на преводите в хронологична последователност, уточняване на преводачите и преведените стихотворения, на броя на превежданите няколко пъти стихотворения и заглавията, под които са публикувани, на частта от Яворовото творчество, към която се отнасят преводите, анкети с преводачите на Яворовата поезия. Тези аспекти получиха израз в шестте приложения към студията, в които за първи път в българското яворознание бяха събрани и обобщени всички получили публичност факти, отнасящи се до превеждането на Яворов в Чехия и Словакия. Наред с това в студията чрез избрани образци на преводите се сравняват подходите на преводачите в двата езика поотделно, както и приликите и разликите между чешките и словашките преводи. Очертан е кръгът от проблеми, разгледани в представената по-горе монография.

Представата, която създават за една национална литература „дирижираните“ от властта преводи, се анализира в студията *Наблюдения върху официалния поетически език от времето на тоталитаризма (IV.12)* Обект на изследване са лексикалните и граматичните особености на поетическия език, използван в трите преведени и публикувани на чешки в периода 1944-1989 г. антологии на българската поезия – *Bulharské jaro, Jižní vítr u Mladá řeka*. Езикът на антологиите се дефинира като официален поетически език, тъй като преводите целят създаване на удобна за властта представа за българската поезия извън страната. Преводите са изследвани статистически, което позволява да се проследи динамиката в използването на различните подвидове пълнозначни части на речта – съществителни, определители (прилагателни, числителни, местоимения), глаголи и наречия. Материалът е обобщен в изводи от стилистична и социолингвистична гледна точка. Представените в студията резултати са приносни за разкриване не само особеностите на официалния поетически език, но изобщо на българския поетически език, който не е проучен системно и бе обект на разработка само от страна на чуждестранни учени.

В статията *За границите на метафорите в поезията (IV.13)* са въведени понятията *семантичен праг на поносимост* и *скрит денотат* на метафората, чиято уместност се проверява чрез съпоставка между оригинала и превода на трета част от поемата *Едисон* на Витезслав Незвал и чрез образци на оригинали и преводи на съвременна чешка поезия. Като теоретична основа са възприети схващанията на чешкия структуралист Ян Мукаржовски, според който метафората не трябва да губи връзка с назоваваната действителност, и анализът на кенингите (староисландските метафори), направен от

аргентинския писател Х. Л. Борхес. Определени са скритите денотати на пет групи метафори в текста на Незвал и са анализирани използваните от преводача Григор Ленков преводни еквиваленти. Установява се, че той превежда именно скрития денотат на метафорите, докато в анализирания превод на образци на съвременна поезия са преведени думите, а не скритият им денотат. Статията има не само теоретичен, но и практически принос, тъй като читателят може и да не отгатне „гатанката“ на метафората, но за преводача „отгатването“ на скрития денотат е задължително.

Статията *За превода на урбаноними (IV.15)* разглежда многократно обсъждания в транслатологията проблем за превода на урбаноними в художествения текст по нов начин – като процес на трансинтактизация, при който в приемащия език възникват нови синтактични единици. Дистрибуцията на установените за чешкия език от М. Кнапова начини на трансинтактизация се съпоставя с резултатите от проучване върху дистрибуцията на начините за трансинтактизация на чужди урбаноними в преведени на български текстове, при което за двата езика се очертават различни доминанти: в чешки най-разпространен вид трансинтактизация е псевдоцитирането, докато в български се предпочита субституционната трансинтактизация. Освен теоретична стойност, изследването има и практическа значимост за ползвателите на езика, тъй като допринася за уточняване на баланса между единната идентификация на местата и комуникативната яснота на урбанонимите за ползвателите на езика.

В пета част (**V. Лексикология**) представям четири статии и една студия.

Статията *За екзонимите в чешкия и българския език (V.18)* следва от темата на кандидатската ми дисертация и разглежда в съпоставителен план актуалното състояние на екзонимите, т.е. домашните форми на чужди топоними, в чешкия и българския език. Тази част от онимичната система се изследва за първи път в българската лексиколожка литература. Определени са особеностите на българските екзоними в сравнение с чешките: етимологична пъстрота и широката локализация, резултат от оживени търговски и езикови контакти между българската езикова общност и представителите на други езикови общности, а също следствие от накъсаното историческо развитие на българската нация; съществуване на отчетлива езикова граница между екзонимите на изток и на запад от българската езикова общност; стремеж към постигане на комуникативна яснота и разбираемост на чуждите названия още в началния период на приемането им (*Английски канал* в м. *Ламани*); вариативност при установяване на правописната и изговорната им форма; конкуренция между стари славянски модели от

типа *Немско, Маджарско, Влашко*, и формите на *-ия, -андия* (*Германия, Унгария* и т.н.), наложили се към края на XIX в. Статията е първото изследване на екзонимите в българската литература.

В статията *За апелативно-проприалната омонимия в българския и чешкия език (V.19)* се разглежда проблем, само констатиран в кандидатската ми дисертация: омонимията между апелатив и собствено име, възникваща при проприализация на апелатив. Доказателство, че апелативът и собственото име са омоними, е различната им словообразователна активност: *сговор* → *сговорчив* и *Сговор* → *сговорист*. Разгледани са три типови случая на този вид омонимия в български в съпоставка с особеностите на същото явление в чешки. Направен е изводът, че при проприализацията апелативът губи собствената си семантика и придобива семантичните признаци на обекта или групата обекти, които започва да означава. Проблемът не е разработван в българската лексиколожка литература и статията е първото изследване в тази област.

В две статии – *За урбанонимите в Прага и в София (V.16)* и *Los urbanónimos en Madrid a través del prisma de los urbanónimos eslavos (V.17)* – се съпоставят названията на заведения за хранене и развлечение в централните градски части на три европейски столици. Дискутира се статутът на този вид имена, които могат да се представят картографски (признак на геонимите), но назовават закрити пространства, възникнали в резултат на човешка дейност (признак на хремотонимите). Въз основа на лексикални и формални критерии се определят четири типа мотивация – *локализираща, характеризираща, посесивна* и *функционална* – които се използват като основа за съпоставка на ексцерпираните имена в разглежданите езици. Установява се, че названията на заведения в старата градска част на Прага се отличават с формална и мотивационна еднотипност – в 60 % от случаите имат локализираща мотивация, докато в София са формално и мотивационно разнородни – 50 % характеризиращи, 27 % локализиращи, 10 % посесивни. Във втората статия получените за славянските езици резултати се съпоставят с данни за урбанонимите в централната градска част на Мадрид и се установява, че количественото разпределение на мотивациите им е сходно с разпределението в София. Специфика на Мадрид е относително големият процент детопонимни названия, свързани с различните видове кухня в различните области на Испания и испаноезичните държави. Статиите са първи цялостни ономастични съпоставки на славянски и романски езиков материал.

Студията *За статута на „чуждите“ думи в български и чешки език (V.20)* е преработен вариант на част от първа глава на дисертацията ми. Публикуването ѝ като

отделно изследване е в отговор на критиките срещу изразеното в нея становище (вж. списък на цитирания, *Крумова-Цветкова, Л.*). Състои се от две части – 1. Понятията *заемане* и *чужди думи* в българската и чешката литература и 2. Теория за контактната мотивация. В първа част се анализира интерпретацията на понятията лексикално заемане и чужди думи в българската и чешката лингвистична литература и се извеждат разликите в интерпретацията на лексикалните единици от чужд произход в двете национални традиции. Специално внимание се отделя на съвременното тълкуване на термините интернационализъм и интернационализация на лексиката. Предлага се дефиниция на понятието лексикално взаимодействие. Във втора част въз основа на схващането на Андрей Данчев за лексикалното взаимодействие като промяна, а не заемане, и на теорията за лексикалната мотивация на словашкия учен Юрай Фурдик се въвеждат термините транслексема и транслексемизация. Представят се аргументи в защита на тезата, че от структурна гледна точка има основания така нар. процес на заемане да бъде разглеждан като контактна мотивация, т.е. като един от ономазиологичните процеси, чрез които възникват нови думи в лексикалния фонд на различните езици. Студията е приносна с посочването на разликите в интерпретацията на процеса заемане в българската и чешката лингвистика, с дефинирането на процеса лексикално взаимодействие и с посочването на контактната мотивация като един от начините за създаване на нови думи във всеки отделен език.

В шеста част (**VI. Теоретична лексикография**) е представена една студия, две статии и един предговор към речник. В студията *Славянско-българската двуезична лексикография с оглед използването ѝ в е-речниците (VI. 24)* създадените през последния половин век двуезични „традиционни” българско-славянски и славянско-български речници (28 на брой, изключени са руско-българските и българско-руските) се анализират чрез комплекс от макроструктурни, микроструктурни и социолингвистични параметри: *тип речник, необходимост от създаването му, предназначение, обхват, избор на словник и източници, структура на речника и речниковата статия, други особености (специални списъци, съкращения, присъствие на проприи и под.)*. Приносният характер на изследването е във формулирането на въпросите, които трябва да реши славянската преводна лексикография в България с оглед изискванията към е-речниците: а) за симетрия и паралелизъм на лексикографския материал; б) за възможно най-пълно обхващане на писмената и устната форма на езика; в) за неусложнена с обяснения организация на речника, съобразена с ползвателя; г) за

създаване на „мрежова“ макроструктура, даваща достъп до максимално количество информация; д) за представяне на думата в контекст въз основа на превода; е) за модулно представяне на информацията, позволяващо различни приложения. Студията е третото поред комплексно изследване в областта на българската двуезична лексикографията през последното десетилетие и се намира във връзка с опитите за създаване на двуезични *e*-речници, съобразени както с тълковните речници на славянските книжовни езици, така с единния европейски стандарт за ежедневна и професионална комуникация.

Тематично и методологически близка до посочената студия е статията *Славянско-българската двуезична лексикография през последния половин век (VI. 23)*, в която се обобщават чертите на славянско-българските и българско-славянските речници: количествено нарастване през втората половина на XX век вследствие кулминацията в развитието на славистиката в България; показват равнището както на българската, така и на съответната национална лексикография; съществува двупосочна връзка между количеството и качеството на речниците и развитието на съпоставителните изследвания; зависими са от фиксираната форма на речника в предкомпютърния период; ориентирани са към езиковата практика, схващана като „разбиране“ на чуждия език и превеждане на „родния“, т.е представляват пасивен вид речник.

В статията *Собствените имена като обект на обработка в двуезичните електронни речници на славянските езици – проблеми и решения (VI. 22)*, се сравнява интерпретацията на собствените имена в електронните славяно-славянски двуезични речници и в някои славяно-английски електронни речници. Установява се, че при първите отсъства единния принцип за представяне на проприите, присъстващ в речниците с участие на английски. Разликите се отнасят до обема (основно име, варианти; мъжко-лични и женско-лични имена; умалителни и пренебрежителни форми; обръщения) и обхвата (родни и интернационални проприи, апелативизации, устойчиви съчетания), до включването на допълнителна информация и до подхода на представянето – превод или транскрипция/ транслитерация. Приносният характер на статията е във формулирането на задачите, които трябва да решат славянските национални лексикографии, за да се уеднакви онимичната информация в славяно-славянските електронни речници.

В тази част се включва още предговорът *За речника и ползването (VI. 21)*, към *Чешко-български речник в два тома под редакцията на Св. Иванчев*, който е мой авторски текст.

В седма част (**VII. Чуждоезиково обучение**) представям три статии. В първата – *Kterou češtinu máme studovat?* (**VII. 25**) (в съавторство с М. Младенова) – предмет на обсъждане е вариативността на чешката езикова норма, отразена в издадените в България учебници по чешки език като фактор, затрудняващ създаването на комуникативни навици у студентите.

Във втората – *LINT project as an attempt to preserve language diversity through language kinship* (**VII.26**) – са обобщени и представени резултатите от проекта *Езикът в туризма*, изпълнен по програма Леонардо да Винчи на ЕК в партньорство с още три славянски страни. Основната идея на проекта е използването на езиковото родство между български, словенски, словашки и чешки като основа за създаване на комуникативни езикови навици в персонала, работещ в областта на туризма.

В третата статия – *Проектът e-Мерси за превода! и неговите резултати* (**VII.27**) – се анализират резултатите от едноименния проект, подаден от СПБ в България в сътрудничество с ИБЕ – БАН и СУ „Св. Климент Охридски“ по програма *Повишаване на езиковата и социалната грамотност* на МТел Грант. Проектът използва нестандартен, но близък на учениците „езиков жанр“ (публикувани в интернет като лично творчество преводи на песни) и има за цел създаване на по-добри езикови умения по български език въз основа на придобитата чуждоезикова компетентност.

В осма част (**VIII. Социолингвистика**) представям една статия – *Синтактични различия между българските и чешките вестникарски заглавия през последното десетилетие на XX век* (**VIII.28**) – в която въз основа на наблюдения върху заглавията, използвани във вестниците в България и Чехия след 1989 г., се прави извод, че езиковата „ексцесивност“ на българските вестникарски заглавия, характерна както за информационните, така и за коментарните журналистически жанрове, се дължи на използването на елементарната синтактична схема *Субект – Предикат – Обект*, която изисква търсене на оригиналност и ефективност чрез лексикални и стилистични средства.

Участвам в конкурса с материалите, представени в част девета (**IX. Речници**), включваща *Римно-комбинаторен речник на поезията на П.К.Яворов* (**IX. 29**) (в съавторство) – половината от работата по изпълнението на речника; *Чешко-български речник в два тома под редакцията на Св. Иванчев* (**IX. 30**) – букви рї – R, S – Q,

окончателна редакция на целия текст в съавторство с още двама редактори, и авторство на предговора към речника; паралелния речник *Language in Tourism. Многоезичен учебен речник за целите на туризма. Večjezični slovar za potrebe turistične dejavnosti. Viacjazyčný študijný slovník pre potreby cestovného ruchu. Vícejazyčný studijní slovník pro potřeby cestovního ruchu (IX. 31)*, в който отговарям за българската част.

Участвам в конкурса с материалите, представени в част десета (**X. Учебници и учебни помагала**), включваща: концепция за паралелен учебник и български вариант на учебника *Езикът в туризма. Ръководство за обучение и самообучение по български, словенски, словашки и чешки език за целите на туризма. Български език. Language in Tourism. Three-Level Handbook for Creating Oral Slavic Languages Competencies in Respect with the Needs of the Tourism. Bulgarian (X. 32)*, по чийто модел в съответствие с идеята на проекта са написани учебниците и на останалите три езика; концепция и система за оценка на езиковите знания по славянски езици *Езикът в туризма. Система за оценка и самооценка на устни езикови умения по славянски езици за целите на туризма. Български език. Language in Tourism. Assessment and Self-assessment System for Oral Slavic Languages competences. Bulgarian (X. 33)*; методиката за създаване на многоезични речници на близкородствени езици с практическо приложение *Language in Tourism. Methods for Creating Oral Language Glossary of Closely-related Languages (X. 34)*, (участник); компютърната програма за превод между близкородствени езици *Езикът в туризма. Компютърна програма за превод между близкородствени езици. Language in Tourism. Software Product for Translation in Generic Languages (X. 35)* (участник).

Участвам в конкурса с материалите от единадесета част (**XI. Преводи**), включваща четири групи преводни произведения: самостоятелни книги (**IXа**) – дванайсет (К. Чапек, Я. Хашек, Я. Демл, П. Оуржедник, Й. Сухи, Р. Денемаркова, Вл. Бинар и др., включително превод на детски книги и второ издание на *Критика на думите* на К. Чапек); по-големи преводи, публикувани в периодика (**IXб**) – седем, включително две публикации на преводи на поезия; филми за БНТ (**IXв**) – пет броя; преводи на научна литература (**IXг**) – четири броя; преводи на документи (**IXд**) – около 30 000 стандартни страници.

Участвам в конкурса с материалите от дванайсета част (**XII. Редакторство на преводи**) – три книги (една с поезия), четири публикации в сп. *Панорама* и една интернет-публикация, и тринайсета част (**XIII. Рецензии на преводи**) – шест броя, публикувани в периодика.

Участвам в конкурса с **дейностите**, посочени в части **XIV – XIX (72-101)**:

Преподаване (XIV.72): като преподавател в Катедра по славянско езикознание на СУ „Св. Климент Охридски“ повече от двацет и пет години вода заниманията по практически език на магистрите от IV и V курс, включващи:

в IV курс – граматика (глаголна рекция и глаголна префиксация в съпоставителен аспект); лексикология (синонимия и антонимия в съпоставителен аспект); стилистика (особености на публицистичния стил в съпоставителен аспект); превод (обратен превод на български текстове със средна степен на трудност и прав превод на чешки текстове с висока степен на трудност от следните жанрове: публицистични – информация, репортаж, интервю, коментар, исторически материал, разследване; художествени – детска приказка; съвременен белетрист; съвременен поет; научни – научна статия);

в V курс – граматика (синтаксис на сложното изречение); лексикология (общерна лексика, безеквивалентна лексика; фразеология; терминология); стилистика (особености на устното публично изказване; особености на деловия стил); превод (обратен превод на чешки текстове със степен на трудност в съответствие с изискванията на учебния план, и прав превод на чешки текстове с висока степен на трудност: ораторска реч, тематично журналистическо разследване, текст с религиозна тематика; художествен текст, поетически текст; превод на документи); езикови контакти („чужди“ думи и взаимни влияния);

в V курс – лекционен курс по подготовка на дипломна работа; ръководител съм на повече от двацет дипломни работи (вж. извлечение от система *Авторите*) в областта на граматиката, стилистиката, терминологията, фразеологията, превода, лингвистиката на текста;

Ръководство и участие в проекти (XV.73 – 78) – участвала съм в един национален, четири двустранни международни и един авторски европейски проект, на който бях координатор и чийто формален ръководител в съответствие с изискванията на

програмата бе директорът на институцията, подаде проекта; притежавам авторски права върху проекта, посочен под № 74.

Журиране на преводачески конкурси (XVI.79 – 81) – три участия, включително в жури за определяне годишните награди на СПБ за художествен превод през 2014 г.;

Участие с доклади в научни конференции (XVII. 82 – 98) – седемнайсет участия в международни и национални конференции (едно в съавторство);

Обществени изяви (XVIII. 99 – 100) – участие с лекция (*Преводът в съвременния свят – за един ученически проект*) в честването на 1150-годишнината от Великоморавската мисия на братята св. св. Кирил и Методи по покана на българското посолство в Прага през юни 2014 г.; участие с лекция (*Апелативизационен потенциал на собствените имена*) в семинара на Чешкото езиковедско дружество по покана на Дружеството през април 2015 г. – <http://jazykovednesdruzeni.cz/>.

Членство в СПБ, Секция Художествена литература (XIX.101).

Йорданка Трифонова

Йорданка Трифонова

Списък на публикациите, представени за участие
в конкурс за доцент по Славянска филология – Теория на превода,
обявен в ДВ бр. 9/ 2.02.2016 г.

ПУБЛИКАЦИИ:

Монографии:

1. ...от своя зов аз слушам ек. Чешки и словашки прочити на Яворовата лирика. София: ИК Труд, 2016,
152 с. ISBN 978-954-398-448-0.

Студии и статии:

I. Семантика

2. За двата модела на пространството в славянските езици. – *Eslavistica Complutense*, 2003, vol. 3, 153 -170.
3. Старите славянски пространствени глаголи в българския език. – Във: *В търсене на смисъла и инварианта*. Сб. в чест на проф. Д. С. Станишева. Съст. Я. Бъчваров, М. Виларова, Й. Трифонова. София: УИ „Св. Климент Охридски”, 2008, 363-386.
4. Старите славянски глаголи за положение в съвременния български и чешки език. – В: *Славяните и техните контакти*. Съст. М. Младенова, И. Христова. София: ЕТО, 2010, 140-151.

II. Синтаксис

5. Главни различия между класическия и трансформационно-пораждащия подход за изследване на езика. – *Български език XLIII-XLIV* (1993/1994), № 5/6, 484-493.
6. Квантитативни аспекти на свързаността на текста (върху материал от лириката на П.К.Яворов). – *Лингвистика на текста*. Отг. ред. проф. д-р Ст. Димитрова. София: Акад. Изд. „Проф. Марин Дринов“, 1994, 82-135 (в съавторство).

III. Стилистика

7. Смехът при тоталитаризма: II. Осмиване чрез името. – В: *Езикът на тоталитарното и посттоталитарното общество*. Съст. и ред. Т. Шамрай. София: Проходка и Качармазов, 1996, 80-87.
8. За графиката на Яворовата поезия. – *Наше минало*, 2003, № 25, 15 - 19.
9. Вербален хумор в съвременния български политически дискурс (на фона на чешкия и словашкия политически дискурс). – В: *Славистика и общество*. Съст. М. Младенова, И. Монова. София: Херон Прес, 2006, 152-157.
10. Specifické rysy verbálního humoru v řeči bulharských politiků po roce 1989. – In: *Studie Balkanica Bohemo-Slovaca VI. Svazek 2*. Uspořádal P. Voček, L. Hladký, P. Krejčí, P. Stehlík a V. Štěpánek. Brno: Matice moravská. 2006, 873-885.

IV. Теория и история и на превода

11. Яворов на чешки. – *Ното bohemicus*. Малка чешка библиотека. София: УИ "Св.Климент Охридски", 1995, 3-10.
12. Наблюдения върху официалния поетически език от времето на тоталитаризма (Лексика и граматика) – В: *Социолингвистика*. Ред. Т. Шамрай. София: Буллекс, 1994, 56-79.
13. За границите на метафорите в поезията. – В: *Преди да станеш радост. Сборник в памет на Григор Ленков*. Голяма чешка библиотека 4/1997. София: УИ "Св.Климент Охридски", 1998, 220-234.
14. Чешки и словашки преводи на поезията на П.К.Яворов. – В: *120 години ПЕЙО ЯВОРОВ 1878-1998*. София: Международна фондация "Европейски форум", 2000, 575 - 607.
15. За превода на урбаноними – В: *Движение и пространство в славянските езици, литератури и култури*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2015, 243-252.

V. Лексикология

16. За урбанонимите в Прага и в София. – *Ното bohemicus*, 2002, № 4, 38-49.

17. Los urbanónimos en Madrid a través del prisma de los urbanónimos eslavos. – In: *España y el Mundo Eslovo. Relaciones culturales, literarias y lingüísticas*. Coordinador y Editor Fernando Presa Conzáles. Madrid: GRAM Ediciones, 2002, 487 - 503.
18. За екзонимите в чешкия и българския език. – В: *Славянските езици отблизо. Юбилеен сборник в чест на доц. Я. Бъчваров*. Съст. М. Младенова, Р. Железарова. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2013, 148-157.
19. За апелативно-проприалната омонимия в българския и чешкия език. – В: *Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки*. Съст. Маринела Младенова, Михаела Кузмова. Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2015, 100-107.
20. За статута на „чуждите“ думи в български и чешки език. – *Год. на СУ „Св. Климент Охридски“*. ФСФ, том 100. София, 2015 (под печат)

VI. Теоретична лексикография

21. За речника и за ползването му – В: *Чешко-български речник в два тома под редакцията на Св. Иванчев*. София: Труд & Прозорец, .2002, 3-14 (предговор)
22. Собствените имена като обект на обработка в двуезичните електронни речници на славянските езици – проблеми и решения. – In: *Lexikografie v kontextu informační společnosti*. Red. A. Rangelova, J. Světlá, A. Jarošová. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2008, 203-218.
23. Славянско-българската двуезична лексикография през последния половин век. – В: *Истина, мистификация, лъжа в славянските езици, литератури и култури*. Съст. Н. Иванова, Е. Дараданова, В. Делева, Д. Денчева, Р. Камберова, А. Стаменова, М. Стефанов. София: Лектура, 2011, 203-210.
24. Славянско-българската двуезична лексикография с оглед използването ѝ в е-речници. – В: *Съвременни методи и подходи в лексикографската практика*. Сборник студии и статии. Ред. и съст. доц. д-р Д. Благоева, доц. д-р С. Колковска. София: Авангард Прима, 2011, 116-142.

VII. Чуждоезиково обучение

25. Kterou češtinu máme studovat? – In: *Slavica Pragensia ad tempora nostra*. Red. H. Gládková, V. Kříž. Univerzita Karlova. Praha: Euroslavica, 1998, 232-237. (в съавторство)
26. LINT project as an attempt to preserve language diversity through language kinship. – In: *New Challenges for Multilingualism in Europe: Book of abstracts*. Editors Mirna Jernej, Vesna Muhvić-Dimanovski and Anita Sujoldžić. Zagreb: Institute for anthropological research, 2010, 169-170.
27. Проектът е-Мерси за превода! и неговите резултати. – В: *50 години – врата към образованието и прозорец към света*. Ред. доц. д-р М. Григорова, доц. д-р Й. Дапчева, доц.

д-р В. Венкова, гл. ас. М. Велева, гл. ас. С. Савова. София: УИ „Св. Климент Охридски”, 2013, 514-519.

VIII. Социолингвистика

28. Синтактични различия между българските и чешките вестникарски заглавия през последното десетилетие на XX век. – В: *Dynamika a inovace v češtině a bulharštině*. Uspořádali A. Rangelova, Zd. Tichá. Praha: UJČ AV ČR, 2003, 123-137.

IX. Речници

29. *Римно-комбинаторен речник на поезията на П.К.Яворов*. София: Прософт, 2000 (в съавторство).
30. *Чешко-български речник в два тома под редакцията на Св. Иванчев*. София: Труд & Прозорец, 2002 (колектив).
31. *Language in Tourism*. Многоезичен учебен речник за целите на туризма. *Večjezični slovar za potrebe turistične dejavnosti. Viacjazyčný študijný slovník pre potreby cestovného ruchu. Vícejazyčný studijní slovník pro potřeby cestovního ruchu. Language in Tourism. Multilingual Learner's Dictionary (Bulgarian-Slovenian-Slovak-Czech)*. Rangelova A. and Ticha Zd. (eds), Valentin Trajanov Publishing House, 2008, 472 p. (колектив).

X. Учебници и учебни помагала

32. *Езикът в туризма. Ръководство за обучение и самообучение по български, словенски, словашки и чешки език за целите на туризма. Български език. Language in Tourism. Three-Level Handbook for Creating Oral Slavic Languages Competencies in Respect with the Needs of the Tourism. Bulgarian*. Trifonova J. et al. Valentin Trajanov Publishing House, 2008, 188 p. (съавторство).
33. *Езикът в туризма. Система за оценка и самооценка на устни езикови умения по славянски езици за целите на туризма. Български език. Language in Tourism. Assessment and Self-assessment System for Oral Slavic Languages competences. Bulgarian*. Trifonova J. et al. Valentin Trajanov Publishing House, 2008, 28 p. (съавторство).
34. *Language in Tourism. Methods for Creating Oral Language Glossary of Closely-related Languages*. Rangelova A., Ticha Zd., Jerman T., Trifonova J. „Valentin Trajanov” Publishing House, 2008. 38 p. (съавторство).
35. *Езикът в туризма. Компютърна програма за превод между близкородствени езици. Language in Tourism. Software Product for Translation in Generic Languages*. Jackulik P. et al. 2008. (съавторство).

XI. Преводи

- а) на отделни книги

36. *Карел Чапек*. Критика на думите. София: ИК Стас, 1995 [награда на СПБ – 1995].
37. *Ярослав Хашек*. Мелничарят и неговата дъщеря. Алманах Бохемия 98. София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 1997.
38. *Якуб Демл*. Мириам. Моите приятели. София: Херон Прес, 2002 (в съавторство).
39. *Патрик Оуржедник*. Еугореана. София: Факелекспрес, 2003. [рец. А. Личева]
40. *Йозеф Сухи*. Цветовете на тишината. София: Панорама, 2005 (в съавторство).
41. *Патрик Оуржедник*. Подходящ момент, 1955. София: Факелекспрес, 2006. [рец. Н. Мичева]
42. *Патрик Оуржедник*. Ad acta. София: Прозорец, 2009. [рец. М. Караконова]
43. *Карел Чапек*. Критика на думите – петдесет и две неделни проповеди. София: Издателство на НБУ, 2011.
44. *Едуард Петишка*. Как Къртичето си уши панталонки. Прага: Труд – Албатрос, 2012.
45. *Едуард Петишка*. Как Къртичето си направи автомобилче. Прага: Труд – Албатрос, 2013.
46. *Радка Денемаркова*. Пари от Хитлер. Издателство Елиас Канети, 2013. [рец. С. Чолева]
47. *Владимир Бинар*. Пяната на китаеца. София: СОНМ, 2014.
48. *Иржи Хаичек*. Спомени за една селска вечеринка. София: Геа-Либрис, 2016 (под печат)
- б) на по-големи откъси или публикации в периодика
49. *Вацлав Хавел*. Речи, есета, интервюта. – Демократически преглед 1997-98 г.
50. *Лешек Енгелкинд*. Стихотворения. – Славянски диалози, 2008, № 8.
51. *Якуба Каталпа*. Откъс от романа *Немци*. София: ЧКЦ, 2013.
52. *Иржи Хаичек*. Откъс от романа *Рибя кръв*. София: ЧКЦ, 2013
53. *Емил Хакл*. Откъс от романа *Истинско събитие*. София: ЧКЦ, 2014.
54. *Марек Шинделка*. Откъс от романа *Представлението започва*. София: ЧКЦ, 2014.

55. *Катержина Рудченкова. Из стихосбирката Стъпки по дюните.* Прага: БКЦ, 2014; София: ЧКЦ, 2015.

в) на филми за БНТ –

56. *Принцесата от мелницата, Зимна приказка, За трите сънливи принцеси, Железният крал, Приказки за Шаро и Писана* и др.

г) на научна литература

57. за издателство *Наука и изкуство*, за сп. *Съпоставително езикознание* и др.

д) на документи

58. около 30 000 печатни страници, главно за преводачески агенции *Фидес Интерконсулт* и *Софита*.

ХII. Редакторство на преводи:

59. *Едуард. Бас.* Ние от цирка. Разкази от една нощ. Превод от чешки Петя Бъчварова под редакцията на Йорданка Трифонова. Малка чешка библиотека. София: Херон Прес ООД, 2004.

60. *Рихард Вайнер.* Апатичният зрител. Малка чешка библиотека. София: ИК Стигмати – Бохемия клуб, 2007.

61. *Антология на сбъдването.* Млади чешки поети в превод на млади български преводачи. София: Бохемия клуб – ЧЦ София – ИК Стигмати, 2008.

62. *Млади чешки поети.* – Панорама, 2009.

63. *Йозеф Шкворецки.* Откъс от романа *Готин сезон.* – Панорама, 2009.

64. *Ян Новак.* Откъс от романа *Стриптиз Чикаго.* – Панорама, 2011.

65. Давид Ян Жак. Откъс от романа *Завръщането на краля на Шумава*. Публикуван на адрес: <http://www.culturenet.cz/aktuality/prekladatelska-soutez-susanny-roth-2015-vysledky/n:16963/> (2015).

XIII. Рецензии на преводи:

66. За Людмила Кроужилова. – *Homo bohemicus*, 1994, № 3.

67. Място, наречено Средновековие. - *Homo bohemicus*, 1998, № 4.

68. За един омагьосващ роман. – *Homo bohemicus*, 2001, № 1.

69. *Sůl nad zlato*. Солта е по-скъпа от златото. – Послеслов към двуезичното издание *L. Kroužilová. Sůl v ranách* (Еrika srdce), София: Матом, 2004.

70. Как ухае камбаната. – Литературен вестник, 2009, № 29.

71. Пари от Хитлер – роман за престъплението и отговорността. Еврейски вестник, LXX, № 19 (1731).

ДЕЙНОСТИ:

XIV. Преподавателска дейност:

72. От 1981 г. хоноруван преподавател по чешки език към Катедра по славянско езикознание на СУ.

От 2014 г. гл. асистент по чешки език в Катедра по славянско езикознание.

Упражнения по: граматика, лексикология, стилистика, фразеология, превод, езикови контакти.

Лекционен курс: Подготовка на дипломна работа.

Ръководство на дипломни работи.

XV. Проекти:

Ръководител:

73. Автор и координатор на пилотен проект *ЛИИТ: Language in Tourism: № BG/06/B/F/LA-166036 Three-Level Lexically Orientated Model for Teaching, Learning, and Evaluation of Oral*

Slavic Languages Competences in Respect with the Needs of the Tourism в рамките на програма на ЕК *Leonardo da Vinci. Community Vocational Training Action Programme. Second phase: 2000-2006*, подаден от името на ИБЕ – БАН, в който СУ „Св. Климент Охридски“ участва като партньор (2006-2008 г.)

74. Автор и координатор на проект „e-МЕРСИ ЗА ПРЕВОДА!“ в рамките на програма *Повишаване на езиковата и социалната грамотност* на МТелГрант, подаден от името на Съюза на преводачите в България, в който СУ участва като партньор (2010-2011)

Участник:

75. **Тенденции за интернационализация и за съхранение на идентичността на националния език (2002-2004).** Съвместен проект с Института за чешки език, ЧАН.
Ръководител: чл.-кор. проф. дфн Е. Пернишка.

76. **Българският и чешкият книжовен език в контекста на информационното общество (Комплексно описание на лексиката в контекста на информационното общество) (2005-2007).** Съвместен проект с Института за чешки език, ЧАН.
Ръководител: чл.-кор. проф. дфн Е. Пернишка.

77. **Неологизмите в българския и чешкия език – теоретични и лексикографски аспекти (2011-2013).** Съвместен проект с Института за чешки език, ЧАН.

Ръководител доц. д-р Д. Благоева.

78. **Съвременни методи и подходи в лексикографската практика (2008-2010).** Съвместен проект с Института за чешки език, ЧАН.

Ръководител: доц. д-р Д. Благоева.

XVI. Участия в журиране на преводачески конкурси

79. Председател на жури в конкурса *e-Мерси за превода!* – 2011 г.
80. Участие в жури *Художествен превод за Годишните награди на СПБ* – 2014 г.
81. Участие в журито на *Конкурс за превод на името на Сузане Рот* – 2015 г.

XVII. Участие в конференции с доклади

82. Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки. *Благоевград, 16-18 октомври 2014 г.*
83. Движение и пространство в славянските езици, литератури и култури. Дванадесети международни славистични четения. *София, 9-10 май 2014 г.*
84. 50 години - врата към образованието и прозорец към света. По случай 50-годишнината от основаването на Департамента за езиково обучение – ИЧС. *София, 14-15 април 2013 г.*
85. 70 години българска академична лексикография. Шеста национална конференция с международно участие по лексикология и лексикография. *София, 24-25 октомври 2012 г.*

86. Време и история в славянските езици, литератури и култури. Единадесети национални славистични четения. *София, 19-22 април 2012 г.*
87. Българската бохемистика днес. Национална научна конференция. *София, 21 октомври 2011 г.*
88. Čeština v pohledu synchronním a diachronním. Stoleté kořeny Ústavu pro jazyk český. *Прага, 1-3 юни 2011 г.*
89. New Challenges for Multilingualism in Europe. *Дубровник, 11-15 април 2010 г.*
90. Истина, мистификация, лъжа в славянските езици, литератури и култури. Десети национални славистични четения. *София, 22-24 април 2010 г.*
91. Славяните и техните контакти. Девети национални славистични четения. *София, 12-14 април 2008.*
92. Националният език в условията на чужди влияния и глобализация. Научна конференция, посветена на 125-годишнината от рождението на акад. Стефан Младенов, *София, 28-29 юни 2005.*
93. Национална конференция в чест на 85-годишнина на акад. Иван Дуриданов на тема: Ономастика. Лексикология. Етимология. Етнолингвистика. Социolingвистика. *София, 9-10 май 2005 г.*
94. VI. Mezinárodní balkanistické symposium. *Бърно, 25-27 април 2005.*
95. VII национални славистични четения. Славистика и общество. *София, 22-24 април 2004 г.*
96. España y el mundo eslavo. Relaciones culturales, literarias y lingüísticas. *Мадрид, 11-13 март 2002 г.*
97. Slavica Pragensia ad tempora nostra. Konference k 150. výročí založení stolice slovanské filologie na Karlově univerzitě. *Прага, 8-10 юни 2002 г.*
98. 120 години ПЕЙО ЯВОРОВ "1878-1998. Международна научна конференция. *София, 29-31.10.1998г.*

XVIII. Обществени изяви: публични лекции

99. 2014 г. - Прага –Участие с лекция в тържествата по случай 1150 години от Моравската мисия.
100. 2015 г. - Прага – Участие с лекция в семинара на Чешкото езиковедско дружество.

XIX. Членство в творчески съюзи

101. СПБ – секция *Художествена литература.*